

4987

۵۰۰

۲

۲۴۰

دارالکتاب

بیت‌الکتاب

www.ketab.ir

سرناسه مسعودی، عبدالهادی، ۱۳۴۳ -
عنوان و نام پدیدآور: روابط اجتماعی از نگاه قرآن / عبدالهادی مسعودی.
مشخصات نشر: قم: موسسه علمی فرهنگی دارالحدیث، سازمان چاپ و نشر، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری: ۲۲۰ ص.

ISBN: 978 - 964 - 493 - 771 - 2

وضیعت فهرست نویسی: فیب
یادداشت: کتابنامه: ص. ۲۲۱.
موضوع: اخلاق اجتماعی -- جنبه های قرآنی
موضوع: روابط اجتماعی -- جنبه های مذهبی -- اسلام
رده بندی کنگره: ۱۳۹۳ ۴۶۹۹ م/۳/۱۰۳ BP
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۱۵۹
شماره کتابشناسی ملی: ۳۴۵۲۳۰۳

روابط اجتماعی

از نگاه قرآن

عبدالهادی مسعودی

(عضو هیئت علمی دانشگاه قرآن و حدیث)

روابط اجتماعی از نگاه قرآن

مؤلف: عبدالهادی مسعودی (عضو هیئت علمی دانشگاه قرآن و حدیث)

پژوهشکده تفسیر اهل بیت علیهم السلام

ویراستار: مصطفی پورنجاتی

صفحه‌آرا: علی اکبری

نمونه خوان: علی نقی نگران، سید هاشم شهرستانی

مؤسسه انتشاراتی دارالحدیث

ناشر: سازمان چاپ و نشر دارالحدیث

چاپ: دوم / ۱۳۹۸

چاپخانه: دارالحدیث

شمارگان: ۵۰

قیمت:

28001

دفتر مرکزی: قم، میدان سجاد، خیابان معلم، پلاک ۱۲۵، تلفن: ۰۲۵ - ۳۷۷۴۰۵۲۳ / فاکس:

۳۷۷۴۰۵۷۱ - ۰۲۵ / ص.پ ۴۱۶۸ / ۳۷۱۸۵

نمایشگاه دائمی علوم حدیث (قم، خیابان معلم) تلفن: ۰۲۵ - ۳۷۷۴۰۵۴۵ / فروشگاه شماره «۲»

(قم، خیابان معلم، مجتمع ناشران، طبقه همکف پلاک ۲۹) تلفن: ۰۲۵ - ۳۷۸۴۲۳۰۹ /

۰۲۵ - ۳۷۸۴۲۳۱۰

فروشگاه شماره «۳» (شهر ری، حرم حضرت عبدالعظیم علیه السلام درب شرقی ۷) تلفن:

۰۲۱ - ۵۵۹۵۲۸۶۲

فروشگاه شماره «۴» (شهر ری، حرم حضرت عبدالعظیم علیه السلام درب جنوبی) تلفن:

۰۲۱ - ۵۱۲۲۴۴۹۳

<http://darulhadith.ir>

darulhadith_20@gmail.com

ISBN: 978 - 964 - 493 - 771 - 2

<http://shop.darulhadith.ir>

* کلیه حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

۱۳۰۱۳۸۷۰۰۲۰۲۱

فهرست مطالب

۱۱	پیش‌گفتار
	درآمد
۱۵	مفهوم و زمینه روابط اجتماعی
۱۷	گستره ارتباط اجتماعی
۱۸	قرآن و روابط اجتماعی
۲۰	قرآن و نخستین واحد اجتماعی
۲۱	عبادت‌های اجتماعی اسلام
۲۳	آثار روابط اجتماعی
۲۵	نعمت برادری
۲۶	شفاعت در آخرت
۲۷	عزت و اقتدار
۲۸	نشاط روحی و سعادت
۳۱	اصول حاکم بر روابط اجتماعی
۳۲	اصل اول: برابری و برادری
۳۳	اصل دوم: خوش... بودن
۳۵	اصل سوم: به یاد دیگران بودن

□۶ روابط اجتماعی از نگاه قرآن

- ۳۷ اصل چهارم: هوشیاری
- ۳۹ اصل پنجم: صداقت و وفاداری
- ۴۰ اصل ششم: رفق و مدارا
- ۴۱ اصل هفتم: ادب
- ۴۲ اصل هشتم: آراستگی
- ۴۳ اصل نهم: کاستن از نامهربانی
- ۴۴ اصل دهم: پاکی ارتباط

۱. همیاری اجتماعی

- ۴۹ بنیاد سنت‌های اجتماعی اسلام
- ۵۳ یاری دادخواهان
- ۶۰ برآوردن نیاز مؤمن
- ۶۲ پشتیبانی
- ۶۴ کمک به مصیبت‌زدگان

۲. همدردی و ایثار

- ۶۵ قلۀ والایی
- ۶۷ ارزشمندترین ایثار
- ۶۸ پیامد ایثار در رابطه اجتماعی
- ۷۲ ادب ایثار

۳. همراهی، مدارا و نرمی

- ۷۵ درآمد
- ۷۷ مدارای زبانی
- ۷۹ اقتضای حکمت

فهرست مطالب □ ۷

- ۸۰ خورشید و باد
۸۱ شتر رمیده

۴. احسان

- ۸۴ چرا احسان؟
۸۵ محبوب خدا
۸۶ پرسش
۸۹ گونه‌های احسان

۵. حلم و بردباری

- ۹۲ عرصهٔ بردباری
۹۴ راهکار یگانه
۹۶ اسوه‌های بردباری
۹۸ مرز بردباری

۶. عفو و گذشت

- ۱۰۱ سرای اصطکاک
۱۰۲ انتقام و پیامد آن
۱۰۴ پاداش گذشت
۱۰۶ عفو زیبا
۱۰۷ گذشت سامان‌دهنده

۷. خیرخواهی و راهنمایی

- ۱۱۴ روش خیرخواهی
۱۱۸ برخورد با نصیحت و خیرخواهی
۱۲۲ نکته

۸. همنشینی

- ۱۲۶ درآمد
- ۱۲۶ جا گشودن
- ۱۲۷ ادب ورود
- ۱۳۰ از جا برخاستن
- ۱۳۱ نجوا نکردن
- ۱۳۴ بریدن ارتبلا همنشینی!
- ۱۳۵ یک سؤال
- ۱۳۷ همنشینان
- ۱۴۰ همنشینی با عالمان
- ۱۴۲ همنشینی با محرومان

۹. سخن

- ۱۴۵ اهمیت زبان و سخن
- ۱۴۷ کاربردهای زبان و سخن در زندگی
- ۱۵۰ کاربرد نیکوی زبان
- ۱۵۲ بدگویی
- ۱۵۵ نرمی و شیرینی سخن

۱۰. پیروی و فرمان‌پذیری

- ۱۵۷ درآمد
- ۱۵۶ کسانی که باید از آنها پیروی کرد
- ۱۶۱ ۱. پیامبران
- ۱۶۴ ۲. امامان
- ۱۶۷ گسترش فرمانبرداری

فهرست مطالب □ ۹

۱۶۹	نکته
۱۷۲	آنان که شایسته فرمانبری نیستند
۱۷۲	کافران
۱۷۵	منافقان
۱۷۷	سوان و بزرگان گمراه کننده
۱۸۰	زیانهای نافرمانی

۱۱. ارتباط علمی

۱۸۳	ارزش ارتباط علمی
۱۸۵	افراد شایسته رابطه علمی
۱۸۹	ارتباط علمی کوتاه مدت
۱۹۰	نقد داده‌های علمی
۱۹۱	آداب ارتباط علمی
۱۹۱	ادب یادگیرنده
۱۹۷	ادب یاددهنده
۱۹۹	ادبی دیگر
۲۰۱	نکته

۱۲. همسررداری

۲۰۶	اصول حاکم بر خانواده
۲۰۶	۱. مودت و رحمت
۲۰۷	۲. اخلاق نیکو
۲۰۸	۳. تربیت دینی
۲۰۹	۴. ادای حقوق
۲۱۱	۵. استمداد از غیب

- ۲۱۲ آسیب‌شناسی خانواده
- ۲۱۳ الف. عوامل بیرونی
- ۲۱۳ ۱. تحمیل
- ۲۱۴ ۲. ازدواج در سن پایین
- ۲۱۵ ۳. ازدواج خویشاوندی
- ۲۱۶ ۴. مهریه سنگین
- ۲۱۶ ب. عوامل مرتبط با شوهر
- ۲۱۶ ۱. آزار دادن همسر
- ۲۱۷ ۲. بدشوئی
- ۲۱۸ ۳. بخل و خست
- ۲۱۸ ۴. بی‌تدبیری
- ۲۱۹ ۵. تنوع‌طلبی
- ۲۲۰ ۶. ارتباطات ناروا و نگرش به آن
- ۲۲۱ ج. عوامل مربوط به زن
- ۲۲۱ ۱. کفران نعمت
- ۲۲۱ ۲. آزار دادن شوهر
- ۲۲۲ ۳. انتظارات بی‌جا از شوهر
- ۲۲۳ ۴. تنوع‌طلبی و خیانت
- ۲۲۴ ۵. مدارا نکردن با شوهر
- ۲۲۵ کتابنامه
- ۲۲۹ فهرست آیات
- ۲۳۷ فهرست روایات

پیش‌گفتار

پیوندها، اولی‌هایی نازک برای تغذیه درخت تناور جامعه‌اند. اجتماع انسانی برای ادامه حیات خویش به دوستی‌ها و رابطه‌ها، نیازمند است و سرسبزی و نشاط جامعه در گرو حفظ این رابطه‌ها و سالم‌سازی و بهبود و رشد همیشگی آن‌هاست. سوله انسان‌ها، عرصه وسیعی از رفتارهای جمعی و کردارهای دوسویه و چندسویه را از پیوستگی دو همسر تا همبستگی دو ملت دربر می‌گیرد. در این کسره پر پهنه، آنچه می‌تواند یاریگر ما در برقراری ارتباط سالم و استوار باشد، تکیه کردن به داشته‌های مشترک انسانی است. اگر پیوندی انسانی بر اساس داشته‌ها و سرمایه‌های مورد اتفاق هر دو سوی پیوند شکل گیرد، سلامت، مانایی و پایداری ارتباط را به ارمغان می‌آورد و بوستان روابط انسانی را غرق گل‌های خوشبوی محبت می‌کند. این داشته‌ها و سرمایه‌های مشترک، ریشه در سرشت پاک انسان دارند و بر پایه خرد فردی و جمعی بنا نهاده شده و از سوی ادیان الهی تأیید و تقویت می‌شوند. آدمیان در ارتباط با هم و هنگام همنشینی و هم‌سخنی، به مدارای خردمندانه، همراهی و نرمی، بردباری و عفو و گذشت و خیرخواهی و راهنمایی یکدیگر نیاز مبرم دارند. انسان‌ها از طریق همیاری اجتماعی، یاری رساندن به یکدیگر

در کارهای نیک، همدلی، همدردی، احسان و ایثار و نیز دانش آموزی و رابطه علمی می‌توانند تا قله و الایی‌ها برآیند و سر به آسمان کرامت بسایند. همه این‌ها می‌تواند در کوچک‌ترین نهاد اجتماعی (خانواده) به مثابه هسته اولیه جامعه شکل گیرد و در عرصه پهناور اجتماع نمود یابد.

افزون بر این روابط عرضی و میان‌اجتماعی، ما نیازمند رابطه طولی پیروی و هدایت‌پذیری از یک سو و رهبری و راهنمایی از سوی دیگر هستیم تا کلیت جامعه در مسیری مستقیم و به سوی هدفی درست روانه شود. و این همه نیازمند آموزش‌های شخصی و همگانی، و درستی رابطه یادگیرنده و یاددهنده است. اسلام به عنوان برترین دین جهانی، و قرآن به عنوان آخرین کتاب آسمانی، بر این همه تأکید کرده‌اند و راهکار و زمینه تحقق این همه را نشان داده‌اند. نوشته پیش رو، تلاشی بس خرد و کوچک برای ارائه بخشی از آموزه‌های وحیانی در این باره است که بیشتر آن نو و برخی بازآفرینی پژوهش‌های پیشین است؛ تلاشی که به شرط مقبول افتادن، می‌تواند ادامه یابد و مباحث دیگر مانند مشاوره، وفای به عهد، امانتداری، تواضع و فروتنی، انفاق و حتی ارتباط‌های مالی و تجاری مانند اجاره، بیع، مضاربه و ارتباط‌های سفلی و کاری را بکاود.

در پایان، از حضرت آیت‌الله ری‌شهری که با تأسیس پژوهشکده تفسیر اهل بیت (علیهم‌السلام)، زمینه کار را فراهم و با تألیف کتاب گرانسنگ میزان / الحکمه، این خرده‌پژوهش را مانند بسیاری از پژوهش‌های دیگر، وامدار آن و ترجمه نیکویش، به قلم توانای استاد شیخی نمودند، از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و به‌ویژه معاون محترم قرآن و عترت، جناب حجة الاسلام والمسلمین حمید محمدی که پشتیبانی از این طرح را به عهده داشتند، و نیز ناظر و ناقد بزرگوار اثر، جناب حجة الاسلام

پیش‌گفتار □ ۱۳

دکتر علی راد، معاون پژوهشی پژوهشکده تفسیر اهل بیت علیهم‌السلام و ویراستاران، نمونه‌خوانان و حروف‌نگاران گرامی و دیگر کسانی که سهمی ارزمند در تدوین این اثر دارند، تشکر و قدردانی می‌کنم و از خداوند می‌خواهم که همه ما را از خادمان همیشگی قرآن و اهل بیت پیامبر رحمت قرار دهد و به بهشت جاویدش درآورد.

عبدالهادی مسعودی

تیرماه ۱۳۹۲، نیمه شعبان ۱۴۳۴

www.ketab.ir